

Блакитна косинка

Олег Буцень

— Гей, дівчата! — лунко розлігся по лісу дзвінкий Зінчин голос— А що я знайшла-а-а!

Дівчата, які збирали неподалік гриби, недовіжливо повернули голови в її бік, зупинились.

— Який же ти сердитий! Справжній злючка-колючка, — голосно розмовляла Зінка з кимось за кущами.— Що, злякався?

Спокуса подивитись на Зінчину знахідку була надто велика, і дівчата хутко побігли до неї.

А Костик, як лежав горілиць на траві, заклавши під голову руки, так і не ворухнувся. Він дивився у синю просторінь неба, де повільно пливли, ніби човни з вітрилами у безмежному морі, білі хмарини. На одному човні була Зінка. Така, як зараз: галаслива, у білому платті з великими химерними квітами, яким жоден ботанік у світі не зміг би дати назву. На другому човні під вітрилом — він. І це Зінка не дівчат гукає, а його. А він лежить, не озивається, тільки дивиться у блакитне, як Зінчиин косинка, небо.

Вожата, що неподалік читала дітям книжку, заклала сторінку билинкою.

— Ну чого вони там верещать? — невдоволено сказала вона.

Діти теж повернули голови на дівчачий вереск.

— Напевне, ведмедя побачили,— пожартував Славко. — Ви далі читайте, Віро Степанівно, нічого з ними не станеться.

Але з-за кущів, з-за стовбурів рудих сосон вже з'явилися гомінливі дівчата. Попереду — Зінка, вона щось несла в блакитній косинці.

Коли дівчата підійшли до гурту, Зінка викотила з косинки на траву сірий голчастий клубок.

Діти посхоплювалися з місць, оточили невеликого їжачка. Ні лапок, ні мордочки — самі колючки. Він лежав на землі, міцно згорнувшись, наляканий незвичним галасом.

Його почали перекидати лозинами, торкали носками тапочок — їжак був невблаганний. І не дивно, він ще не мав підстав довіряти чужим людям і лежав нерухомо, погрозово наставивши гострі шпильки.

— А можна його взяти з собою? — Зінка запитально глянула на вожату.

— У вас аж три їжаки є. Навіщо вам ще один?

— А їм разом веселіше буде,— підтримав Зінку Славко,

— Ач, які ви! — усміхнулась вожата, хитаючи головою.— Через два дні скінчиться зміна, ви роз'їдетесь по домівках,— що мені з ними робити?

— Хай доглядає їх наступна зміна, — сказала кучерява дівчинка, перебираючи пальцями кінчик довгої коси.

— За нову зміну ви не турбуйтеся: хлопці наловлять собі і вужів, і їжаків, і

метеликів.

Вожата підвелась і почала розминати затерплу ногу.

— Хай краще бігає собі на волі.

Зінка розкрила було рота — може, все-таки вдасться ублагати Віру Степанівну, але до їжака нахилився Михась. Він зняв з голови тубетейку і став вкочувати у неї шпичастий клубочок.

— А ти чого лізеш? — миттю опинилась коло нього Зінка.— Я знайшла, я сама її випущу.

— Я повезу його додому,— відказав серйозно Михась. — В нас у школі є живий куток. Він там і житиме.

В цей час до Зінки непомітно підкрався Данько. Смикнув з рук косинку, в якій вона щойно принесла їжака, і чимдуж припустив по галяві.

Зінка ойкнула від несподіванки і кинулась навздогінці за Даньком. Дівчата галасливим табунцем гайнули за нею.

Данько, як хитрий заєць, метляв між кущами та деревами, розмахував косинкою, дражнивсь і кепкував із Зінки. Ображена Зінка з дівчатами ганяла за ним по галяві, але Данько був невловимий. Ось він підбіг до одинокої берези, підстрибнув і високо підкинув косинку.

Блакитна косинка повисла на гілці. Зінка примчала захекана, червона.

— Зніми, а то гірше буде!

— Дуже я тебе злякався,— сховавшись за березу, дражнивсь Данько.— Сама дістанеш.

— Зараз же зніми! Чуєш?

— А от і не зніму.

Зінка погрозово ступила крок до нього. Дівчата теж наближались, беручи його в кільце. Вони вже були простяглії руки, щоб ухопити Данька і надавати йому стусанів. Але Данько і на цей раз зловчився, вужем прослизнув між розчепіреними руками дівчат і накивав п'ятами.

Костик здаля стежив за ними. Він знав, що Зінка, хоч і вдає із себе ображену, насправді й не думає ображатись.

Це вона тільки перед дівчатами закопилила губу. І Данько теж не дуже її боїться. Вона вже не раз лупцювала його, а він лише вигинав колесом спину і нікуди не тікав.

Костик подумав: він би теж, напевно, не став тікати, коли б ось так раптом наскочила на нього Зінка і почала дрібно-дрібно молотити своїми дівчачими кулачками.

До табору Зінка поверталась набурмосена, принишкла, ображена. З Даньком не розмовляла. Бо він так і не зняв з дерева косинки. А Зінка теж уперта: сама не зняла і нікому не дозволила знімати.

Після вечері Зінка нагадала Данькові про косинку.

— Нічого з нею не станеться,—зневажливо буркнув Данько.— Підемо завтра в ліс, і матимеш свою косинку.

— Ех ти, гарбуз недоспілий! — Зінка примружила очі і з докором глянула на нього. Щоб не виказати свого дівочого безсилля, вона хутко повернулася і залопотіла по доріжці маленькими сірими тапочками.

Коли її худенька постать зникла за рогом корпусу, Костик сказав Данькові:

— А вночі пішов би в ліс за косинкою? Данько пхикнув і удавано байдуже відповів:

— Подумаєш. Страхота яка.

— Та ти ж першого-ліпшого куща злякаєшся! — насипались на нього хлопці.

— Кажуть, у лісі вовки є, напасти можуть,— сказав Ва-димко-невидимко, якого так прозвали за маленький ріст.

— Брехня,— рішуче заперечив Данько. — Влітку вовки не нападають.

— А от одна наша знайома казала, що минулого літа вона збирала в лісі гриби, а з-за кущів як вискочить здоровецький вовк — і до неї...

Очі Вадимка-невидимка зробилися круглі, як п'ятаки.

— То йому здалось, що це Червона Шапочка,— засміявся Павлусь.

— Все одно, лячно вночі у лісі, — переконливо сказав Костик.

Данько повернувся до нього:

— Думаєш, злякаюсь? Здрейфлю? — і схопив його за барки.

— Пустити! — Костик неквапливо відвів його руку.

— А що, може, підеш? — під'юджували Данька хлопці.

— Це моє діло,— ухильно відповів Данько. — І ваших вовків не злякаюсь, коли треба буде.

Цього вечора після відбою тільки й мови було, що про ліс. Базікали про вовків, про сичів і пугачів, навіть про ведмедів, яких, на жаль, ще нікому не доводилось бачити в лісі.

Костик лежав, повернувшись до вікна, і слухав, як поволі заговкали голоси товаришів. Перший засопів Вадимко-не-видимко, потім Юрчик, що лежав праворуч від нього. Нарешті заговк і Данько, не доказавши, як він уловив величезного сома. Тільки чи витяг його — так ніхто й не дізнався.

У розчинене вікно зазирнув місяць. Перед ним стиха гойдалася верхівка сосни, і здавалось, силкувалася стерти його з неба. Напевне, їй це вдалося. Ось місяць зблід, потьмянів, ледь-ледь почав проглядати крізь каламутний серпанок хмар і врешті зовсім розтанув. Ще більше спохмурнів ліс, невдоволено, сухо зашарудів листям і поринув у нічний морок.

Раптом під Даньком рипнуло ліжко. Костик насторожився. Мабуть, Данько, не спить, вичікує, коли всі позасинають. А тоді... Невже не злякається?

Костик уявив, яка веремія зчиниться завтра, коли всі дізнаються, що Данько ходив уночі до лісу. Як розкриє свої очі-щілинки Зінка і десять, двадцять разів підряд буде розпитувати про нічний ліс, про вовків, зі страху ойкатиме і всім з гордістю буде показувати свою таку незвичайну косинку.

"Цікаво, котра зараз година? Напевно, одинадцята, бо за вікном хтось пройшов, ще не спить".

Костик перевернувся на спину. Полежав трохи із заплющеними очима. І знову виринула в пам'яті зелена кущиста галява, білокора береза, Зінчина косинка на гілці. Невже Данько такий хоробрий? А хіба сам Костик не зміг би?..

Костик розплющив очі. Місяць уже визирнув з-за хмар і порозкидав своє невагоме срібло по траві, кущах, по деревах. Ніч була тиха і, здавалося, манила до себе, в темно-синю каламуть.

Він прислухався — Данько стиха посапував. У Костика відлягло од серця. В кімнаті всі поснули. Лише невидимий комар настирливо дзижчав над вухом і ніяк не хотів вгамуватися.

Десь далеко-далеко загуркотів поїзд. Він пихкотів, насилу долаючи важкий підйом перед станцією. Минуло ще кілька хвилин, і над лісом розлігся його басовитий гудок. Було вже, напевно, за дванадцятю.

Костик повільно зсунув простирadlo, обережно спустив ноги на холодну долівку. Ліжко під ним стиха рипнуло. Ні, в палаті ніхто не прокинувся. І він, напружено вслухаючись у нічну тишу, почав одягатись. Чомусь здавалось, що хтось обов'язково зайде до палати і зіпсує все діло.

Нарешті одягся, взяв у руки тапочки і навшпиньках зробив кілька непевних кроків. Тихо прочинив двері на ґанок і, як миша, пірнув у щілину, боязко озираючись. Постояв трохи на ґанку, взув тапочки і пригинцем помчав по освітленій місяцем доріжці.

За огорожею починався пустир. Ось і старий крислатий дуб з лавочкою, на якій у неділю розташовуються батьки, коли приїжджають з міста. Ось і чагарник. Тривожно обминаючи кожний кущ, Костик нарешті дістався до лісу. І відразу з усіх боків його охопила зловісна темрява.

Десь високо-високо у верхівках сосон заплутався місяць і не міг пробитися навіть тоненькими гострими промінцями до лісової стежинки. А дерева... Ще кілька годин тому в косих променях згасаючого сонця вони були такі привітні і ласкаві. А зараз, наче грізні велетні, звелися вгору, роздалися вшир. Здавалось, вони збіглися з усього лісу, щоб заступити й без того вузеньку стежку.

Костик відчув, як закалатало в грудях серце, як стало важко дихати. Зупинився, огледівся. Ні, це тільки здалося, що хтось іде за ним слідом. А може, може, справді хтось причаївся он за тим деревом, щоб зненацька напасти ззаду?

Він постояв на місці, пильно вслухаючись у нічну тривожну темряву. Трохи заспокоївся. Вузенька стежка ледь угадувалась за кілька кроків, і він рушив далі.

Часом по лісу хвилиною прокочувався вітер. Десь далеко-далеко по-змовницьки починали перешіптуватись дерева. Минала хвилина, друга, і ось уже над головою хиталось верховіття, упираючись пружному вітрові, шерехтіла поряд обвисла кора на стовбурах старих сосон.

Коли вітер вщухав, Костик помічав, що в нього широко розкриті очі. А коли несподівано хукав пугач, він зупинявся і довго потім не міг зрушити з місця,— несамовитий жах зціплював усе тіло.

Іноді йому нестерпно хотілося повернути назад. Все одно ніхто не дізнається, що

він не дійшов до галявини. Він-бо ж нікому не хвалився, нікому не давав слова. Але тут же, схаменувшись, Костик гнав геть спокусливу думку і вголос казав собі: "Ти — боягуз! Жалюгідний боягуз! Якщо не принесеш Зінчину косинку, на все життя таким боягузом і лишишся!" І він ішов уперед, ковтаючи сльози, перемагаючи страх, і крок за кроком переставляв тремтячі зрадливі ноги.

Вже недалеко, ще кілька хвилин, а там — галява, береза і блакитна косинка на гілці. От здивується Зінка, коли дізнається, як він сам ходив уночі в ліс і нічого не злякався! Навіть вовків. Вовків?.. Костик уповільнив крок. Щось велике, незграбне ворухилося праворуч стежки. Він міцно стиснув кулаки. Невже вовк? А може, то ведмідь вилазить з барлогу?

Він до болю зціпив зуби, заляк. Гучно, здавалося, на весь ліс, калатало у грудях серце.

— Тьху ти! — шумно видихнув Костик. — Та то ж купа хмизу. І як я про неї забув!

І одразу всі страхи ніби рукою зняло. Навіть смішно стало: перелякався купи хмизу! Добре, що ніхто не бачив і ніколи про це не дізнається.

Нарешті попереду, залита холодним місячним сяйвом, розляглася широка галявина, а вдалині стовбуріла білокора береза. Костик не витримав і побіг. І було напрочуд приємно бігти уночі широкою галявою! Невимовна радість уцент виповнювала груди, а він усе біг і біг, не боячись розхлюпати її життєдайну силу.

Ось і береза. Гілка. Зіичина косинка. Вона сповзла од вітру і лише самісіньким кінчиком держалась за шерехату кору.

Костик підстрибнув, і м'яка прохолодна косинка опинилась у нього в руці. Він озирнувся. Але навколо не було нікого. Ніхто не міг розділити його радості і щастя. Навіть Зінка, яка міцно спала і, напевно, бачила третій сон.

Повертатись додому було вже не так лячно. Адже найважче, найстрашніше було позаду.

Ось і табір. Дірка в огорожі. Він обережно пробрався до дівчачого корпусу. Але куди ж діти косинку? Не можна гаяти ані хвилини. Якщо хто побачить його тут уночі, тоді... І він не роздумуючи прив'язав косинку до бильця ґанку.

Як приємно простягтися в ліжку і заплющити очі! Над вухом знову пронизливо задзижчав комар. Костик натягнув на голову простирadlo і відразу заснув.

А вранці тільки й розмов було, що про Зінчину косинку. Всі дивились на Данька із заздрістю, як на героя. Згадували вчорашню розмову про ліс, про вовків, як Данько сказав, що нічого в лісі страшного нема. А ось додержав слова, приніс-таки косинку!

Данько тільки загадково всміхався, злегка примружував лукаві очі і мовчки приймав похвалу.

— Молодець, Даньку, — несподівано привітно сказала йому після сніданку Зінка. — Ніколи не думала, що ти на таке здатний. Дуже лячно було? Дуже? — термосила вона його за плече.

— Ну чого ти до мене причепилась? Піди сама, тоді і знатимеш! — удавано байдуже відповів Данько і переводив розмову на інше.

А через два дні приїхав великий голубий автобус. Діти заметушилися, забігали, почали виносити з корпусу чемоданчики, плетені сітки...

Ось і Зінка сіла в автобус. Костик стояв серед проводжаючих і чекав наступної машини: за ним ще не приїхав батько. Він скося поглядав на Зінку. Хотілося щось сказати наостанок. Він навіть не знав, що саме. Може, й не сказати, а просто так постояти, попрощатись. Але поряд із Зінкою сиділа товста бабуся в рогових окулярах...

Хлопці і дівчата потискали простягнуті з вікон автобуса руки, обіцяли писати, весело всміхались. Тут же, коло машини, стояв Данько.

Нарешті загурчав мотор, і автобус рушив. Зінка висунулась із вікна і щось гукнула. Але слова її злилися з гуркотінням машини.

Костик глянув на Данька, а той на нього.

— Що вона сказала? — спитав Данько.

— Не знаю, — байдуже відповів Костик, проводжаючи очима автобус. Він дивився, як тоненька дівоча рука ще довго розмахувала в повітрі блакитною косинкою, аж поки не зникли за поворотом і косинка, і рука.